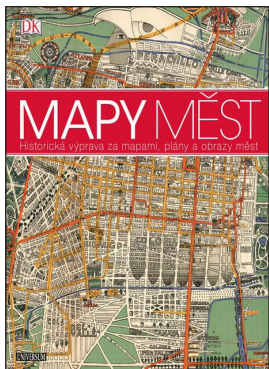

Mapy měst. Historická výprava za mapami, plány a obrazy měst. Praha : Euro-media Group, a. s., – Knížní klub, 2017. 256 s. ISBN 978-80-242-5783-9.

Titul *Mapy měst...* predstavuje nové vydanie, preklad z anglického originálu *Great City Maps*, ktorý vyšiel v Londýne v roku 2016. Následne vyšiel v Prahe v rámci edície *Universum*.

Bádateľom je dostupný pohľad na mesto z viacerých uhlov pohľadu. Autori (Jeremy Black, Andrew Haritage, Andrew Humphreys, Thomas Cussans) z radov odbornej verejnosti, ktorí participujú aj na iných historických a kartografických projektoch a vydávaní historických atlasov, rozdelili vybrané lokality z „celého sveta“ do šiestich skupín, a to na mestá starodávne, stredoveké – ako centrá obchodu, imperiálne hlavné mestá, koloniálne, ideálne mestá a napokon ako „megalopola“ (megalopolis). Nejde pritom len o historické a súdobé mapy, zachytávajúce lokalitu v danej dobe cez zachovaný kartografický materiál či z obdobia najväčšieho rozkvetu, ale aj o vybrané mapy, plány a obrazy miest z 20. a 21. storočia, ktoré podčiarkujú ich politický, spoločenský, náboženský i kultúrny význam. Celkovo možno prezentovaný kartografický materiál ohraničiť približne rokmi 205 – 2014.

Do skupiny starodávne mestá boli zaradené mapy a plány miest z Európy, Ázie, Ameriky, napr. Rím (približne r. 215, z r. 1413 – 1414, 1493, 1748), Jeruzalem (približne r. 560, približne 1190 – 1200, z r. 1584, približne 1716), Kchaj-feng (z 12. stor.), Konštantínopol, t. j. Istanbul (z r. 1422, 1521 – 1526, 1851), Alexandria (r. 1575), Tenochtitlán (z r. 1524) a Mexiko (z r. 1737, 1932).

V kategórii stredoveké centrá obchodu autori upriamili pozornosť na lokality, ktoré v danom období predstavovali naozaj významné centrá či už z pohľadu politického, hospodárskeho alebo kultúrneho. Zaradené mapy lokalít sa však štatisticky viažu na obdobie novoveku až 20. storočia, okrem Florencie (z r. 1490). Išlo o mestá Štokholm (z r. 1805), Londýn (z r. 1572, 1682, 1827, 1914), Dublin (z r. 1756), Amsterdam (z r. 1544, 1770), Gent (z r. 1534), Marseille (z r. 1754), Frankfurt nad Mohanom (z r. 1572), Vratislav (z r. 1588), Lisabon (približne r. 1740, z r. 1844), Barcelona (z r. 1706, 1910), Benátky (z r. 1575).

V skupine imperiálne hlavné mestá možno nájsť kartografický materiál k lokalitám Viedeň (z r. 1529, 1769 – 1773), Peking (približne z r. 1800, 1936), Madrid (z r. 1656, 1861), Kjótó (približne z r. 900 – 1110, r. 1863), Berlín (z r. 1688), Soul (b. r.), Praha (z r. 1820), Moskva (z r. 1617, 1739). Tieto zobrazenia už predstavujú výstupy z obdobia nástupu vedeckého mapovania, profesionálnych kartografov. Do skupiny koloniálne mestá boli zaradené mestá ako Sydney (z r. 1788, 1888), San Francisco (z r. 1859, 1914), Batávia (z r. 1669), Québec (z r. 1744), Santo Domingo (z r. 1589), Kapské Mesto (z r. 1884).

V zmysle ideálne mestá si čitateľ môže prezrieť materiál k lokalitám Washington (z r. 1792, 1880), Káhira (z r. 1521 – 1526), Paríž (z r. 1615, 1739, 1878), Edinburgh (z r. 1804), Petrohrad (približne z r. 1721, 1885), Bagdad (z r. 1533) a v skupine veľkomesto „megalopolis“ lokality ako Rio de Janeiro (z r. 1867, 1929), Šanghaj (z r. 1935), Nový Amsterdam (dnes súčasť New Yorku, z r. 1660), New York (z r. 1767, 1875, 1963,

2013) a Tokio (z r. 2014). Súčasný materiál dokumentuje predstavu o zobrazovaní a mapovaní moderných miest, využitie modernej technológie (GPS a satelitné technológie, digitálna mapa).

Okrem pohľadu na jednotlivé datované (i nedatované) mapy a plány publikácia poskytuje aj pohľad na výrezy či detaily (štvrte, pamiatky – stavebné objekty, hradby a pod.). V sprievodnej textovej časti je uvedený aj exkurz o dejinnom či kultúrnom kontexte lokality, faktografia o autorovi tej-ktorej signovanej mapy, plánu, pôdorysu a pod. Zaujímavé sú informácie o kartografických, umeleckých a grafických technikách (ako drevoryt, mediryt, oceľoryt, litografia, lept, fotokoláž). Ďalšie informácie sa venujú zobrazeniu a tlači, ktorými boli zhotovené, ich umeleckej či výpovednej a vierohodnej hodnote, perspektíve alebo typu materiálu (ako mapa tematická, topografická, cestovateľská, informačná, turistická), alebo aj zdrojom, odkiaľ boli mapy prevzaté, ak sa nezachovala samostatná mapa (kronika, mozaika, maľba, napr. olej na plátne, miniatúra v rukopise a i.).

Pre lepšiu prehľadnosť a orientáciu je publikácia doplnená o register (spolu menný, vecný, geografický).

Niektoré lokality sa v publikácii vyskytli viackrát a umožňujú čitateľovi trochu širší pohľad na vývoj, rast a rozvoj či zmenu postavenia a významu lokality. Do publikácie boli zaradené také mapy a plány, ktoré poukazujú na nové úpravy, rozšírenia, prestavby starých miest, centier, mestské plánovania (Peking, Konštantínopol, Paríž, Londýn a i.). No len minimum z lokalít sa viaže na dnešné územie Rakúska (Viedeň) a Čiech (Praha), ktoré napríklad vyhotovil rakúsky vojenský kartograf Jozef Daniel Huber (1730 – 1788) a vojenský inžinier Jozef Jüttner (1775 – 1848, trigonometrické merania). Z územia Slovenska, Maďarska či Uhorska v tejto publikácii nefiguruje ani jedna lokalita – mesto.

Napriek tomu možno konštatovať, že publikácia je najmä pre svoje obrazové, grafické a sčasti i textové spracovanie určená do pozornosti širšej verejnosti so záujmom o historickú geografiu a kartografiu.

Marcela Domenová